

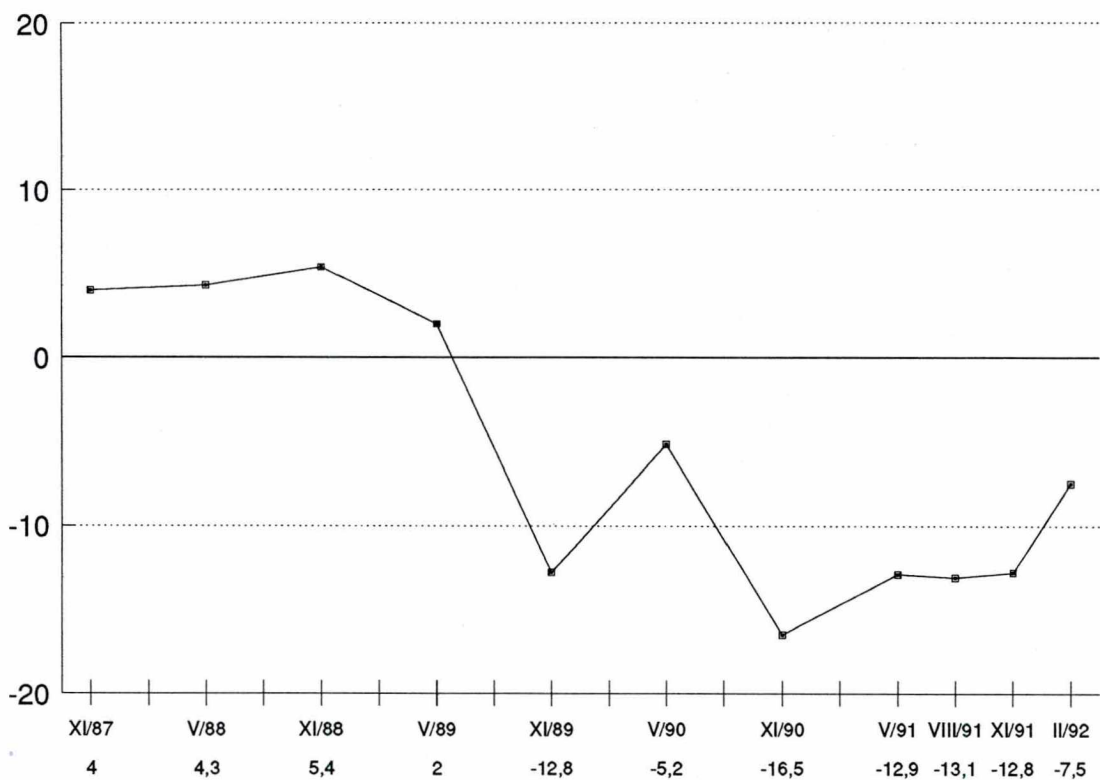

Kuluttajabarometri

Konsumentbarometern
1992, Helmikuu – Februari – February

31.3.1992

Kuluttajien luottamusindeksi

Sisällysluettelo

KATSAUS	3
TUTKIMUSMENETELMÄ	5
KUVIOT:	
1. Suomen taloudellinen tilanne nyt vs. 12 kk sitten	6
2. Suomen taloudellinen tilanne 12 kk kuluttua vs. nyt	7
3. Työttömien määrä 12 kk kuluttua nykyhetkeen verrattuna	8
4. Kuluttajahinnat nyt verrattuna 12 kk sitten	9
5. Kuluttajahinnat 12 kk kuluttua vs. nyt	10
6. Oman talouden tilanne nyt verrattuna 12 kk sitten	11
7. Oman talouden tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	12
8. Ajankohdan edullisuus suurempiin hankintoihin	13
9. Aikooko talous hankkia omistusasunnon seuraavan 12 kk aikana	14
10. Aikooko talous hankkia henkilöauton seuraavan 6 kk aikana	14
11. Ostoaikomukset eräissä kulutusryhmissä seuraavan 6 kk aikana	15
12. Millainen ajankohta on säästämisen kannalta	16
13. Aikooko talous säästää seuraavien 12 kk aikana	17
14. Millainen ajankohta on luotonoton kannalta	18
15. Aikooko talous ottaa luottoa seuraavien 12 kk aikana	19

Kuluttajabarometrin tulokset perustuvat kotitalouksien haastatteluihin helmikuun jälkipuoliskolla 1992. Tutkimus on tehty aiemmin kaksi kertaa vuodessa, touko- ja marraskuussa. Ensimmäinen tutkimus tehtiin marraskuussa 1987. Vuonna 1992 kuluttajabarometriä aletaan tehdä neljä kertaa vuodessa. Tutkimuskaudet ovat helmi-, touko-, elo- ja marraskuu.

Kuluttajien luottamusindeksi

Kuluttajien luottamusindeksi lasketaan barometrin viiteen kysymykseen saatujen vastausten perusteella. Kysymykset selvittävät vastaajien käsityksiä sekä Suomen että vastaajan oman talouden kehittämisestä 12 edellisenä ja 12 tulevana kuukautena. Lisäksi luottamusindeksiin vaikuttaa vastaajan arvio siitä onko ajankohta edullinen suuriin hankintoihin.

Suomalaiset arvioivat yleisen taloudellisen tilanteen viime vuonna edelleen heikentyneen. Helmikuussa edellisen vuoden yleiseen talouskehitykseen tyytymättömiä oli kuitenkin vähemmän kuin viime marraskuussa. Mennyttä talouskehitystä mittaavan osoittimen arvo nousi marraskuun pohjalukemista 15 yksikköä. Vuoden kuluttua maan taloudellisen tilanteen arvioitiin olevan nykyistä selvästi paremman.

Kotitaloudet arvioivat, että myös heidän oma taloudellinen tilanteensa oli heikentynyt edellisten 12 kuukauden aikana. Vuoden kuluttua oman talouden arveltiin olevan nykyisellä tasolla.

Mielipiteet ajankohdan edullisuudesta suurempien hankintojen tekoon olivat muuttuneet myönteisemmiksi. Muuttujasta lasketun osoittimen arvo nousi marraskuusta viisi yksikköä.

Edellä mainittujen osoittimien avulla laskettu kuluttajien luottamusindeksi nousi marraskuusta viisi pistettä. Sen arvo oli -7,5. Luottamusindeksi on ollut miinusmerkkinen kaikilla tutkimuskerroilla toukokuun 1989 jälkeen. Kuluttajien luottamusindeksi on tämän julkaisun etukannessa. Luottamusindeksin laskentaperiaate on esitetty sivulla 5.

Suomen taloudellinen tilanne

Vuoden 1989 lopulta saakka kuluttajat ovat kaikilla tutkimuskerroilla arvioineet maan talouden huonontuneen edellisten 12 kuukauden aikana. Helmikuussa 1992 kuluttajat arvioivat talouden laskuvauhdin hidastuneen. Marraskuussa 1991 vielä yli puolet vastaajista katsoi, että yleinen taloudellinen tilanne oli vuodessa huonontunut paljon. Helmikuussa näin arvioi enää kolmasosa vastaajista. Tyytyväisyysosoitin nousi marraskuusta 15 yksikköä ja sai arvoksi -53. Lamamieliala on siis edelleen vallalla.

Kuluttajat ovat suhtautuneet kansantalouden tulevaan kehitykseen jo pitkään epäillen ja talousodotuksia mittaava osoitin on ollut negatiivinen. Viime marraskuussa saattoi kuluttajien odotuksissa havaita orastavaa toiveikkautta. Helmikuussa se oli vielä voimistunut. Puolet haastatelluista uskoi talouden kääntyvän seuraavan vuoden aikana nousuun kolmasosan arvellessa sen pysyvän ennallaan. Talous-

odotuksia mittaavan osoittimen arvo kasvoi marraskuusta kuusi yksikköä. Sen arvo oli helmikuussa +14,6.

Työttömyys

Työttömyys aleni 1980-luvun lopulla. Elokuussa 1990 työttömyys kääntyi kasvuun, joka on jatkunut. Viime marraskuussa joka toinen haastateltu uskoi, että työttömyys kasvaa seuraavan vuoden aikana. Helmikuussa kuluttajat arvioivat seuraavan vuoden työllisyyskehitystä myönteisemmin. Työttömyyden kasvua, ennallaan pysymistä ja laskua ennusti kutakin kolmasosa vastaajista. Työttömyysodotuksia mittaava osoitin parani 16 yksikköä ja sai arvokseen +3,2.

Inflaatio

Kuluttajat tuntevat hyvin kuluttajahintojen muutokset. Vuosina 1988 - 1989 inflaatio kiihtyi. Vuoden 1990 alkupuolella se alkoi hidastua. Kuluttajabarometrin hintojen muutosta mittaavan osoittimen arvo kasvoi 1980-luvun lopulla niinikään mutta kääntyi laskuun samaan aikaan kun inflaatio alkoi hidastua. Tämän vuoden helmikuussa osoittimen arvo oli +28,7 ja se oli alempana kuin koskaan ennen.

Viime marraskuussa kuluttajien arviot tulevasta hintakehityksestä muuttuivat. Haastatelluilla oli tuolloin tiedossaan markan devalvointi. Kuluttajat pelkäsivät, että inflaatio alkaisi selvästi kiihtyä. Muutosodotuksia mittaava osoitin kasvoi elokuusta marraskuuhun 23 yksikköä nousten pistelukuun +40,5. Kuluttajat toipuivat marraskuun säikähdyksestään helmikuuhun mennessä ja arviot seuraavan vuoden inflaatiosta palasivat elokuun 1991 tasolle. Osoittimen arvo laski selvästi ja oli helmikuussa +17,7.

Oman talouden tila

Marraskuuhun 1990 asti haastatellut arvioivat oman taloutensa joka tutkimuskerralla aina hieman parantuneen. Toukokuussa 1991 kuluttajat arvioivat ensi kerran oman taloutensa huonontuneen edellisen vuoden aikana. Sen jälkeen ovat arviot joka kerta synkentyneet. Helmikuussa kolme kymmenestä katsoi taloudellisen tilanteensa huonontuneen. Yksi kymmenestä arvioi sen kohentuneen. Kaksi kolmasosaa piti taloutensa tilaa samanlaisena kuin vuotta aiemmin. Osoittimen arvo oli helmikuussa -12,8.

Varsin tyytymättämiä taloutensa kehittymiseen olivat 4 000 -10 000 markkaa kuukaudessa ansaitsevat kotitaloudet, joiden osalta osoittimen arvoksi saatiin -23. Ylin tulonsaajaneljännes arvioi, ettei heidän taloudellinen tilanteensa ollut erityisemmin heikentynyt. Osoittimen arvo oli -4. Hyvin tyytymättömiä oman talouden kehittymiseen olivat myös 45-54-vuotiaat vastaajat. Osoittimen arvo oli -22. Etelä-Suomessa asuvat pitivät taloutensa kehitystä huonompana kuin pohjoisessa asuvat omaansa.

Kotitaloudet ovat suhtautuneet taloutensa tulevaan kehitykseen yleensä toiveikkaasti. Kehitystä mittaava osoitin on liikkunut pisteluvun +5 molemmin puolin. Viime marraskuussa olivat tulevaisuuden näkymät heikenneet niin pal-

jon, että osoittimen arvoksi saatiin -3,1. Helmikuussa olivat oman talouden kehitysnäkymät kohentuneet sen verran, että osoitin sai arvon +0,6. Nuorempi väestönosa uskoi oman taloutensa seuraavana vuonna vähän paranevan kun sitävastoin vanhemmat henkilöt pelkäsivät oman taloutensa heikkenevän. Osoittimen arvot olivat vastaavasti +7 ja -8.

Ostamisen edullisuus

Helmikuuta pidettiin marraskuuta edullisempänä suurten hankintojen tekoon. Osoittimen arvo nousi viisi yksikköä ja oli +13,1.

Naiset suhtautuivat miehiä kriittisemmin suurempien hankintojen tekoon. Naisten osalta osoittimen arvoksi saatiin +7 ja miesten osalta +19. Saldolukujen erotus oli edellis-kerrasta kaventunut. Ikäryhmistä 45-64-vuotiaat pitivät ajankohtaa edullisimpana suurempien hankintojen tekoon. Saldoluku oli +25. Pääkaupunkiseudulla asuvat pitivät ajankohtaa varsin edullisena, osoittimen arvo +36. Pohjois-empänä asuvien arviot olivat miinuksella.

Ostoaikomukset

Hyödykeryhmittäisiä ostoaikomuksia kysyttiin vain täysi-ikäisiltä vastaajilta. Kotitalouksien ostoaikomukset koskevat omistusasunnon osalta suunnitelmia seuraavan vuoden ajalta ja muiden hyödykeryhmien osalta seuraavan puolen vuoden ajalta.

Omistusasunto

Vastaajista 2,3 prosenttia aikoi varmasti hankkia omistusasunnon tai rakentaa omakotitalon seuraavan vuoden aikana. Hankkimista piti mahdollisena lisäksi 2,6 prosenttia vastaajista. Ostoaiheet olivat laskeneet marraskuusta ja olivat alempana kuin koskaan ennen.

Lapsiperheet suunnittelivat asunnon ostoa keskimääräistä useammin, kymmenen perhettä sadasta. Asuntokauppoja suunnittelivat innokkaasti myös 35-54-vuotiaiden vastaajien kotitaloudet, 7 kotitaloutta sadasta.

Asunnon hankintaa suunnittelevilta kysyttiin myös tärkeimpiä rahoitusmuotoja. Vastaajista 45 prosenttia nimesi tärkeimmäksi rahoitusmuodoksi nykyisen asunnon myyntitulon, 9 prosenttia pankkilainan, 7 prosenttia arava- tai asplainan ja 29 prosenttia omat säästöt. Asunnon myyntitulon samoin kuin omien säästöjen osuudet olivat kasvaneet kun taas erilaisten lainojen osuudet olivat laskeneet marraskuusta 1991.

Henkilöauto

Helmikuussa 1992 aikoi 3,6 prosenttia vastaajista varmasti ostaa tai vaihtaa auton puolen vuoden sisällä. Lisäksi 5,9 prosenttia piti sitä mahdollisena. Ostoinnokkuus oli kasvanut lähes viidenneksellä marraskuusta. Ostoaiheet uuden tai käytetyn auton välillä ovat muuttuneet. Vuonna 1991 uutta autoa havitteli joka viides. Helmikuussa 1992 uusien autojen suosio oli kasvanut niin, että joka neljäs ajatteli hankkia ajopelikseen sellaisen.

Joka toinen ostoa suunnitteleva ilmoitti rahoittavansa seuraavan autonsa pääasiassa nykyisen auton myyntitulolla. Säästöjen osuus rahoitusmuotojakaumassa on jatkuvasti noussut. Helmikuussa joka kolmas ilmoitti sen tärkeimmäksi rahoitusmuodoksi. Kolme kuukautta aikaisemmin joka neljäs. Pankkilainan osuus on laskenut. Muutama vuosi sitten joka neljäs oli valmis rahoittamaan autonoston ensisijaisesti pankkilainalla, helmikuussa 1992 enää yksi kahdestakymmenestä.

Lomamatkat ja vapaa-aika

Ulkomaan lomamatkaa suunnittelevien osuus on liikkunut yleensä 40 prosentin tuntumassa. Marraskuussa 1991 ulkomaan matkojen suunniteltu matkustusvero ja markan devalvointi laimensivat ulkomaanmatkailun intoa. Tuolloin suunniteltiin ulkomaan matkaa puolen vuoden sisällä 36 prosenttia haastatelluista. Helmikuussa osuus oli noussut tavanomaiselle 40 prosentin tasolle.

Kotimaan lomamatkoja suunnitellaan kesän kynnyksellä ahkerammin kuin marraskuussa. Toukokuussa on yleensä noin 60 prosenttia vastaajista suunnitellut kotimaan lomamatkaa puolen vuoden sisällä kun osuus marraskuussa on ollut 45 prosentin luokkaa. Helmikuussa 1992 kotimaan matkaa suunniteltiin 53 prosenttia vastaajista. Vapaa-ajan asuntoon tai muihin kulkuvälineisiin kuin autoon sijoittavien määrä on kasvanut ja harrastusvälineisiin sijoittavien määrä laskenut marraskuusta.

Koti

Kodin sisustus oli helmikuussa joka kolmannen suunnitelmassa. Asunnon remontointi näyttää painottuvan lievästi kesään. Toukokuussa se on yleensä ollut joka neljännen suunnitelmassa. Helmikuussa asunnon korjausta suunniteltiin noin joka viides. Kodinkoneita tai viihde-elektroniikkaa suunniteltiin ostavansa joka kuudes, laskua kummankin osalta kymmenyksen verran.

Säästäminen

Kuusikymmentä prosenttia vastaajista piti ajankohtana hyvänä säästämiselle. Osoittimen arvoksi saatiin +17,3. Miehet olivat säästämiselle suopeampia kuin naiset, saldoluku +25. Naisten osalta saldoluksi saatiin +10.

Vajaa puolet kotitalouksista aikoo seuraavan vuoden aikana säästää säännöllisesti ja kolmasosa satunnaisesti. Joka viides kotitalous ilmoitti, ettei varoja jää säästöön.

Useampi kuin joka toinen säästää velanhoitoa varten tai pahan päivän varalle. Joka toinen kotitalous säästää matkustamista tai lomanviettoa varten, joka viides kestokulutushyödykkeitä varten tai vanhuuden varalle ja joka kymmenes asunnon hankintaa varten etukäteen.

Säästyvien varojen sijoitusmuotojakauma oli helmikuussa lähes ennallaan. Yleisin sijoitusmuoto oli edelleen pankkitili tai -talletus 78 prosentin osuudellaan. Asunto-osakkeeseen sijoittavia oli 10 prosenttia. Osuus on hiljalleen laskenut. Kiinteään omaisuuteen sijoittavia oli 12 prosenttia, vapaa-ajan asuntoon 5 prosenttia ja taide- tai arvoesineisiin sijoittavia 3 prosenttia. Arvopaperisäästämisen osuus oli

14 prosenttia kun se kolme vuotta aikaisemmin oli 24 prosenttia. Osuuden aleneminen johtui pääasiassa osakesäästämisen laskusta. Marraskuussa osakkeisiin aikoi säästöjään sijoittaa 5 prosenttia kotitalouksista. Kolme vuotta aiemmin osuus oli 13 prosenttia.

Luotonotto

Lainanoton epäedullisuudesta oltiin melko yksimielisiä. Yhdeksän kymmenestä piti ajankohtaa huonona lainan otolle. Kahdeksan prosenttia oli päinvastaista mieltä. Osoitimen arvoksi saatiin -58,8. Miesten ja naisten suhtautumi-

ssa lainanoton edullisuuteen ei ollut eroa. Alueittain mitä pohjoisemmaksi mennään sitä yleisemmin ajankohtaa pidetään lainanotolle huonona. Pääkaupunkiseudulla saldoluku oli -54,5 ja pohjois-suomessa -65,1.

Kuluttajien käsitys lainanoton epäedullisuudesta näkyi myös lainanottoaikomuksissa. Neljä prosenttia vastaajista aikoi varmasti ottaa luottoa ja kuusi prosenttia mahdollisesti. Luottojen käyttötarkoitukset ja niiden osuudet olivat: opinnot 34, kiinteä omaisuus 22, kestokulutushyödykkeet 25, asunto-osakkeet 20 ja muut käyttötarkoitukset 10 prosenttia. Arvopapereiden hankkimiseen ei kukaan aikonut ottaa lainaa.

Tutkimusmenetelmä

Kuluttajabarometrin tiedot kootaan Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen yhteydessä helmi-, touko-, elo- ja marraskuussa. Suurin osa tiedoista kerätään puhelinhaastattelulla. Tutkimusalueena on koko maa. Tutkimuksessa käytetään kahta rotatoivaa paneelia eli samalle henkilölle esitetään kysymykset kolme kertaa aina puolen vuoden välein. Kohdehenkilöistä on uusia aina noin kolmannes.

Otoskoko helmikuussa 1992 oli 1 012 henkilöä. Vastauksia saatiin 875, joten vastausprosentti oli 86. Vastajat edustavat Suomen väestöä iän, sukupuolen, asuinläänin ja äidinkielen suhteen.

Tässä raportissa käytetään iän, sukupuolen ja asuinalueen suhteen laadittuja korotuskertoimia (nk. jälkiositus). Vastaukset edustavat 15-74-vuotiaan väestön mielikuvia. Joissakin kysymyksissä käytetään painokertoimia, joilla vastaukset on muunnettu suomalaisten kotitalouksien rakenteen mukaisiksi. Tämän julkaisun kuviot on laadittu tällä tavalla korotettujen tietojen pohjalta.

Tutkimuksesta laadituissa kuvioissa viitataan saldolukuihin. Laskentaperiaate on seuraava. Esimerkkinä Suomen yleinen taloudellinen tilanne nyt verrattuna 12 kk aikaisemmin, toukokuu 1991 - korotetut luvut. Katso kuvio 1.

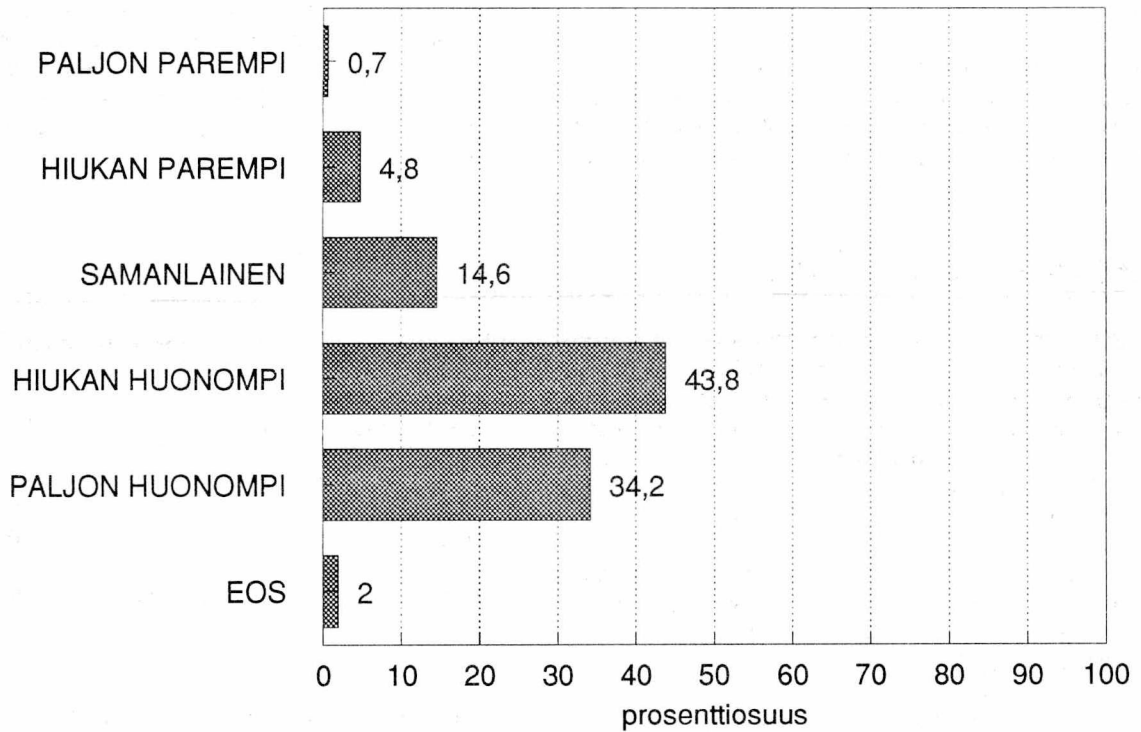
Vastaus	%-osuus	Kerroin	Saldoluku
Paljon parempi	0,7	1	0,7
Jonkin verran parempi . . .	4,8	0,5	2,4
Samanlainen	14,6	0	0
Jonkin verran huonompi . .	43,8	-0,5	-21,9
Paljon huonompi	34,2	-1	-34,2
Ei osa sanoa	2,0	0	0
Yhteensä	100	0	-53,0

Kuluttajan luottamusindeksi saadaan Euroopan yhteisöjen alueella sovellettavan laskentatavan mukaisesti seuraavien kysymysten saldoluviista:

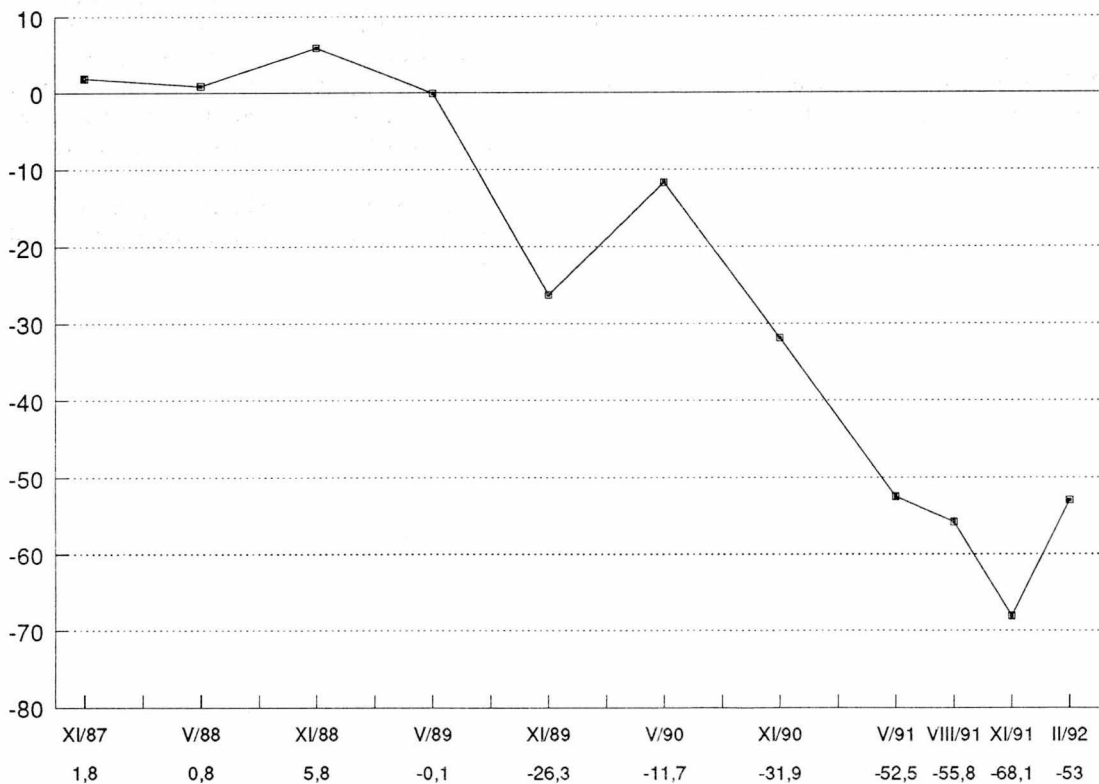
- Suomen taloudellinen tilanne tällä hetkellä verrattuna 12 kuukautta sitten vallinneeseen tilanteeseen
- Suomen taloudellinen tilanne 12 kuukauden kuluttua verrattuna tällä hetkellä vallitsevaan tilanteeseen
- oma taloudellinen tilanne tällä hetkellä verrattuna 12 kuukautta sitten vallinneeseen tilanteeseen
- oma taloudellinen tilanne 12 kuukauden kuluttua verrattuna tällä hetkellä vallitsevaan tilanteeseen
- ajankohdan edullisuus suurempiin hankintoihin.

Saldoluvut lasketaan yhteen ja jaetaan viidellä. Saldolukujen ja kuluttajan luottamusindeksin arvoalue on (-100, 100).

1. Suomen taloudellinen tilanne nyt vs. 12 kk sitten

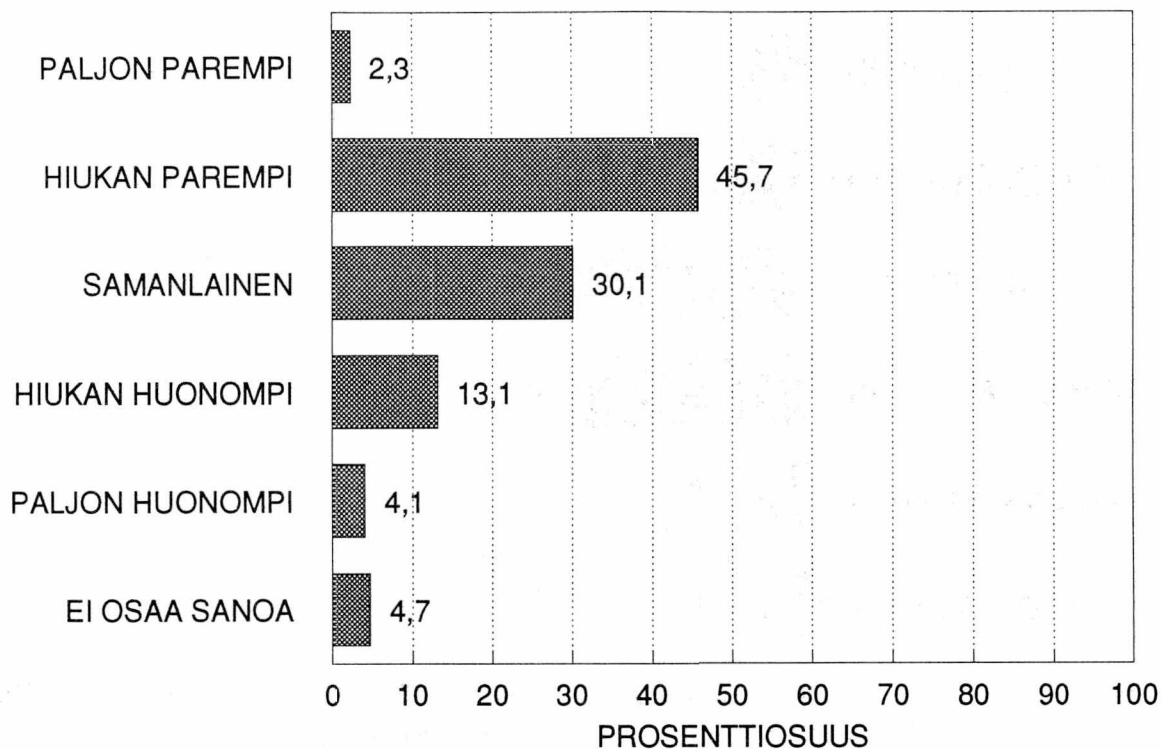

Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

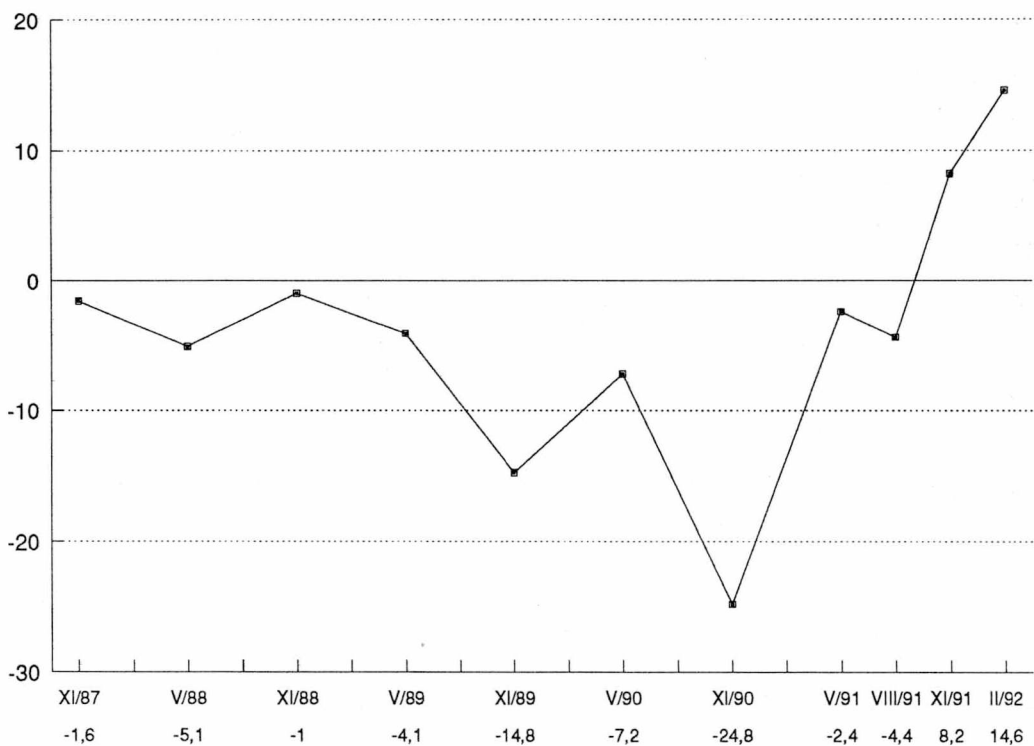

2. Suomen taloudellinen tilanne

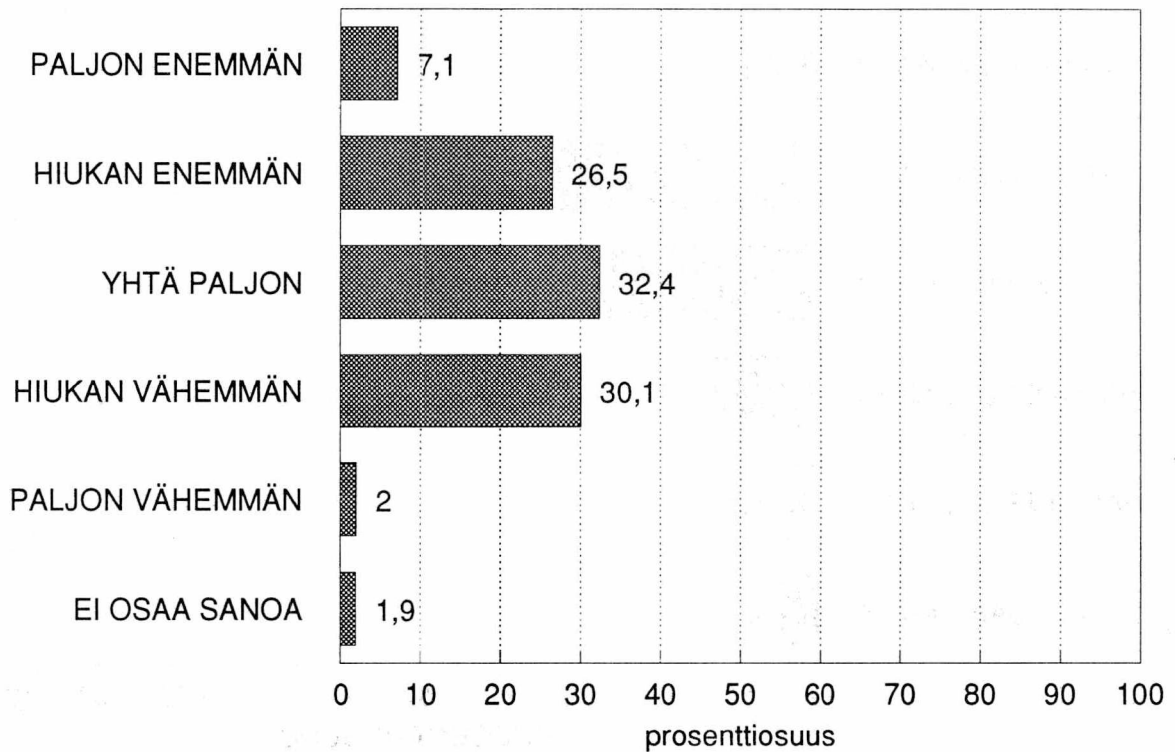
12 kk kuluttua vs. nyt

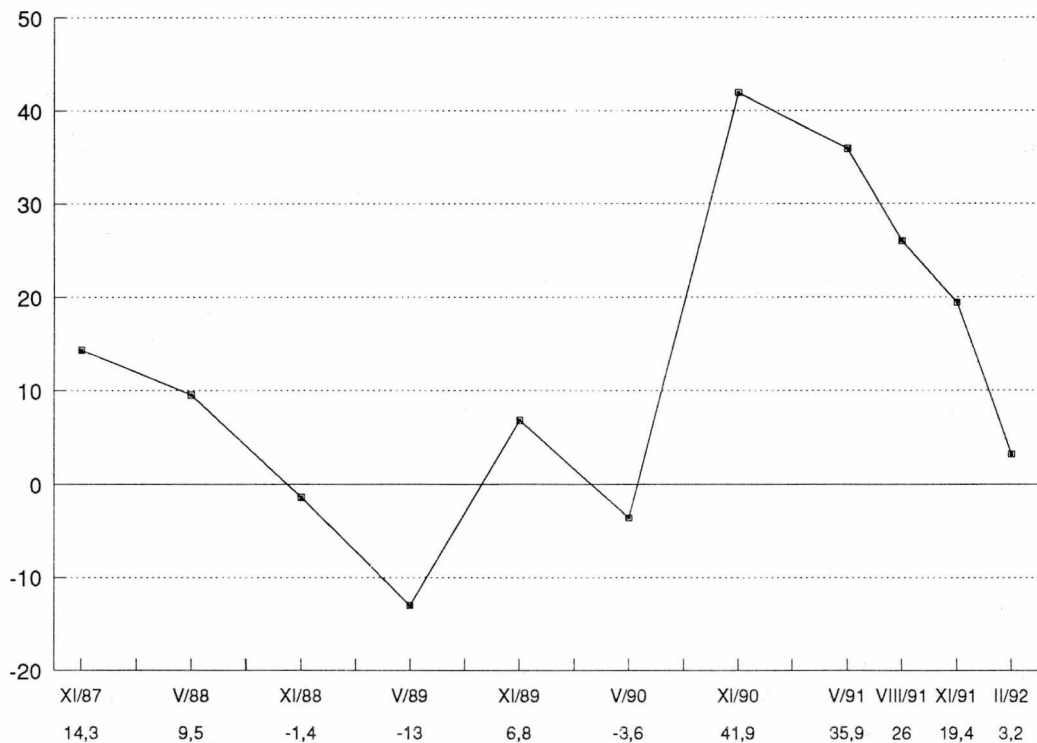
Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

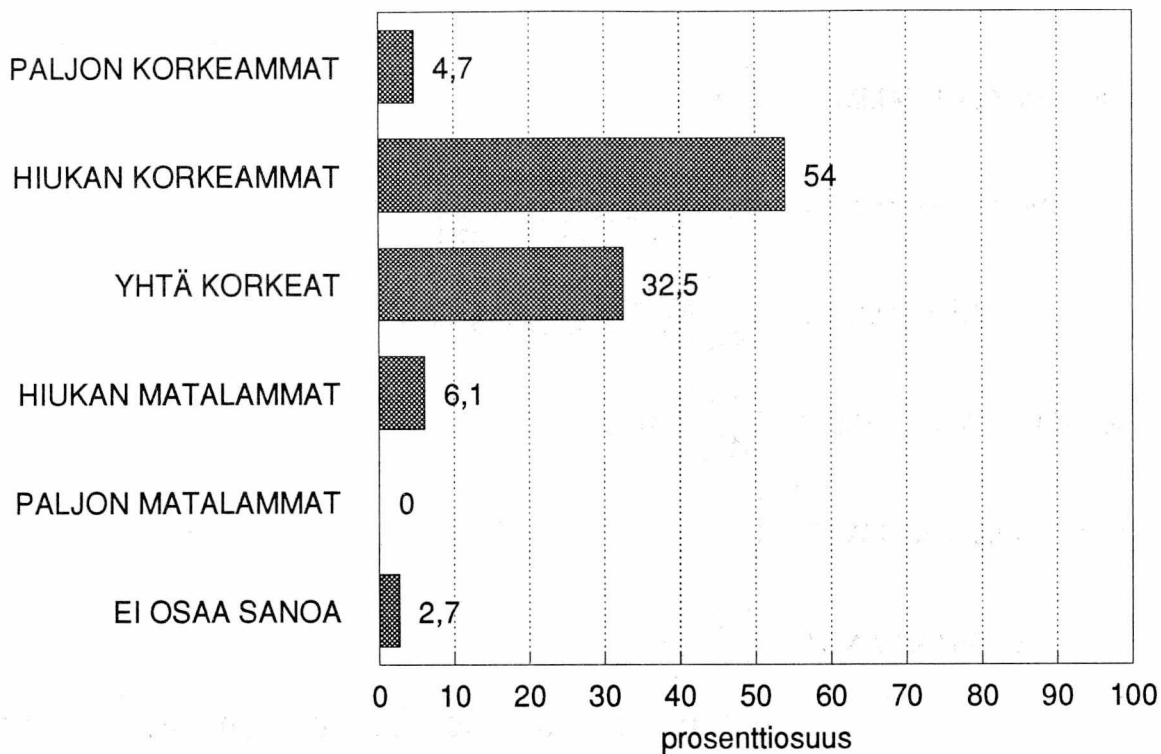
3. Työttömien määrä 12 kk kuluttua nykyhetkeen verrattuna

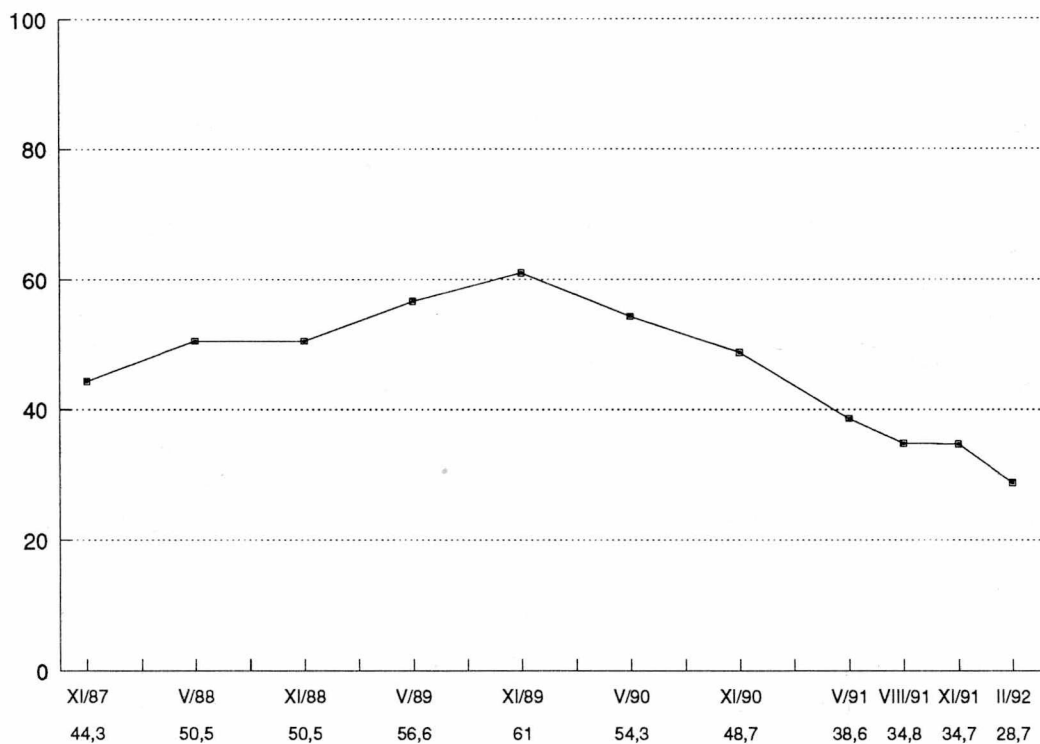
Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

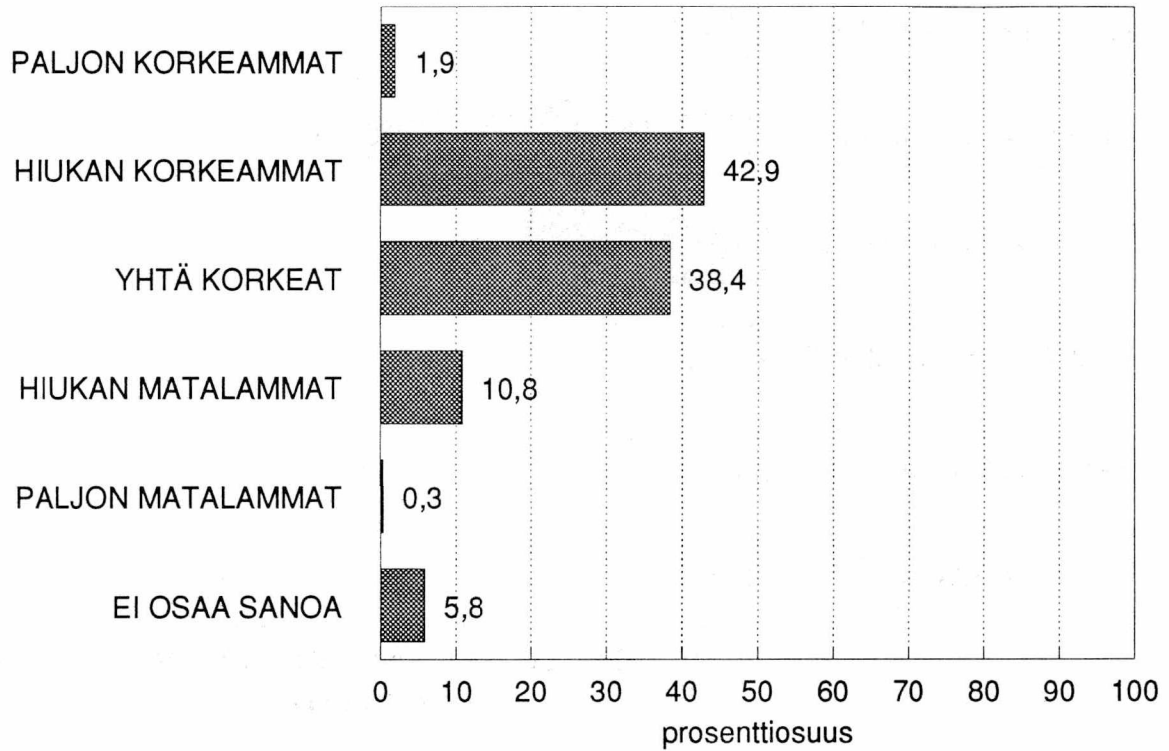
4. Kuluttajahinnat nyt verrattuna 12 kk sitten

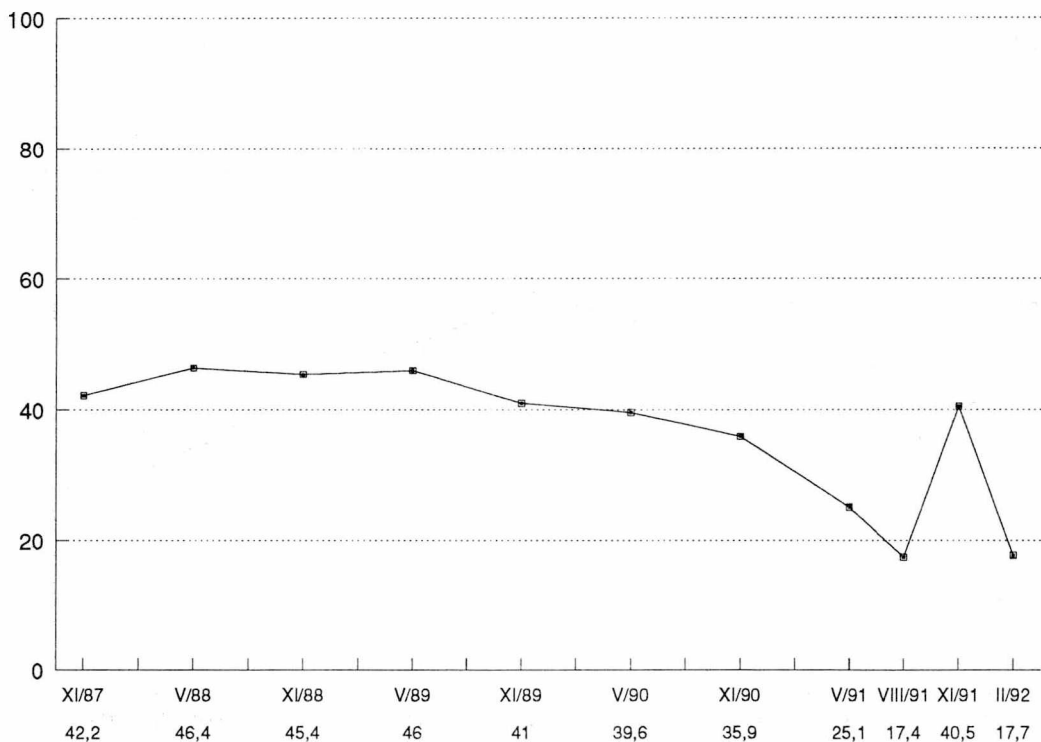
Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

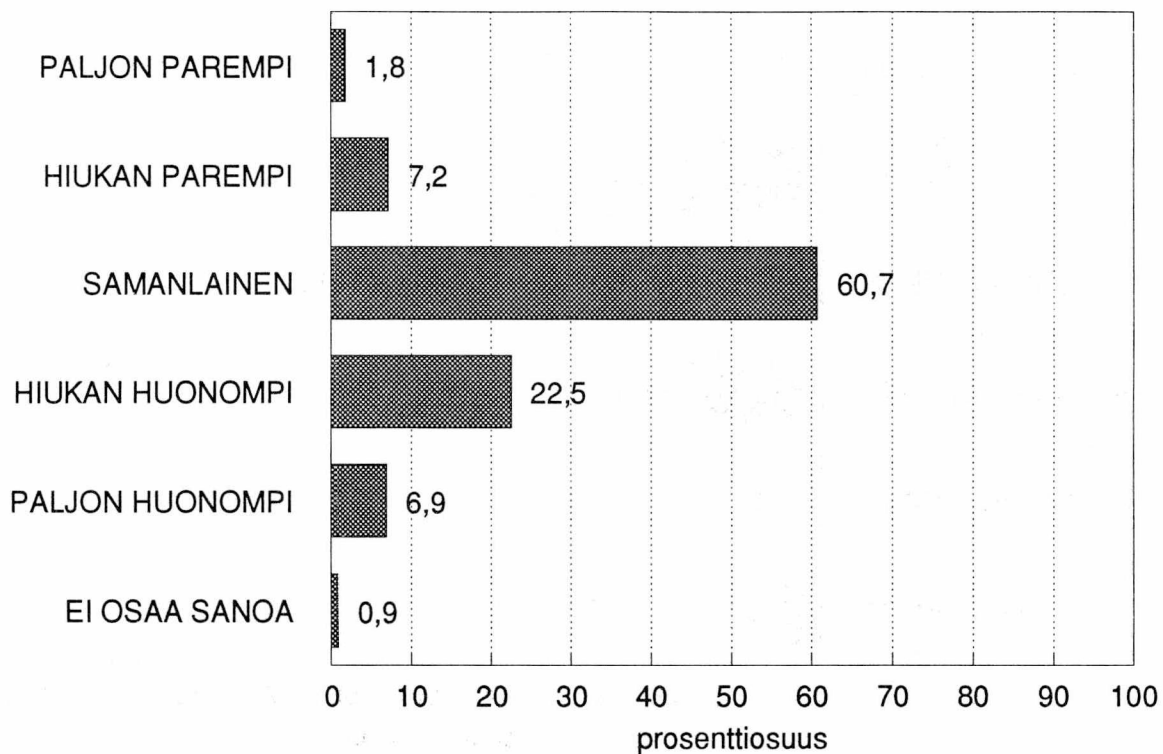
5. Kuluttajahinnat 12 kk kuluttua vs. nyt

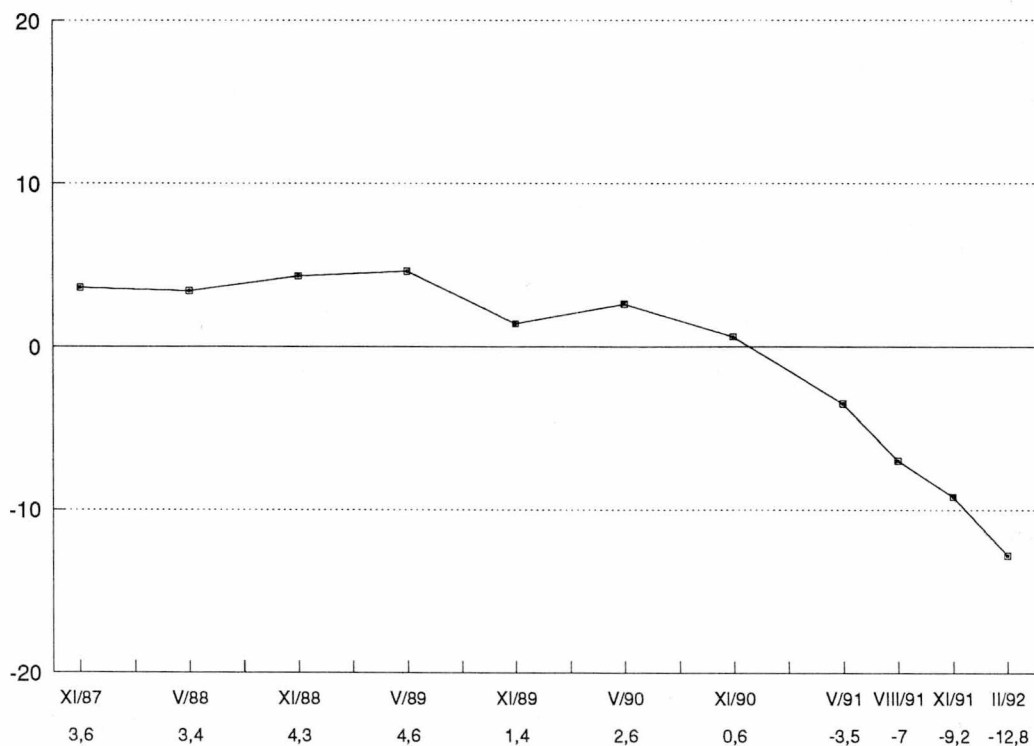
Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

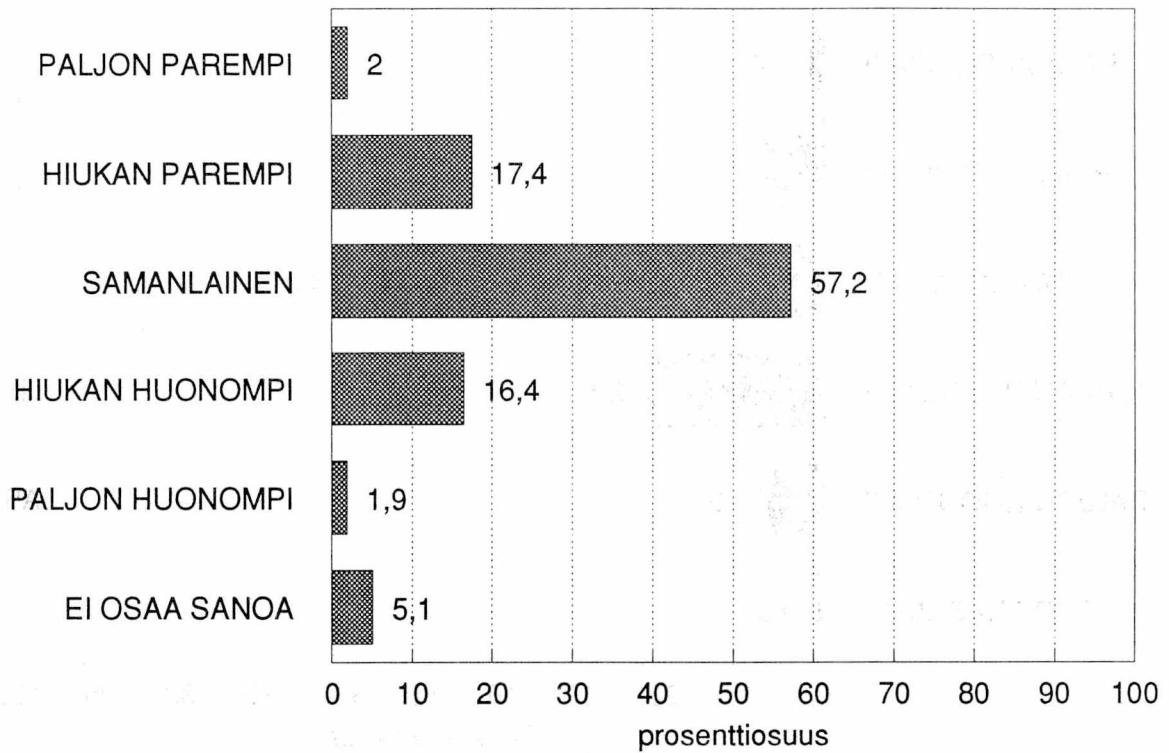
6. Oman talouden tilanne nyt verrattuna 12 kk sitten

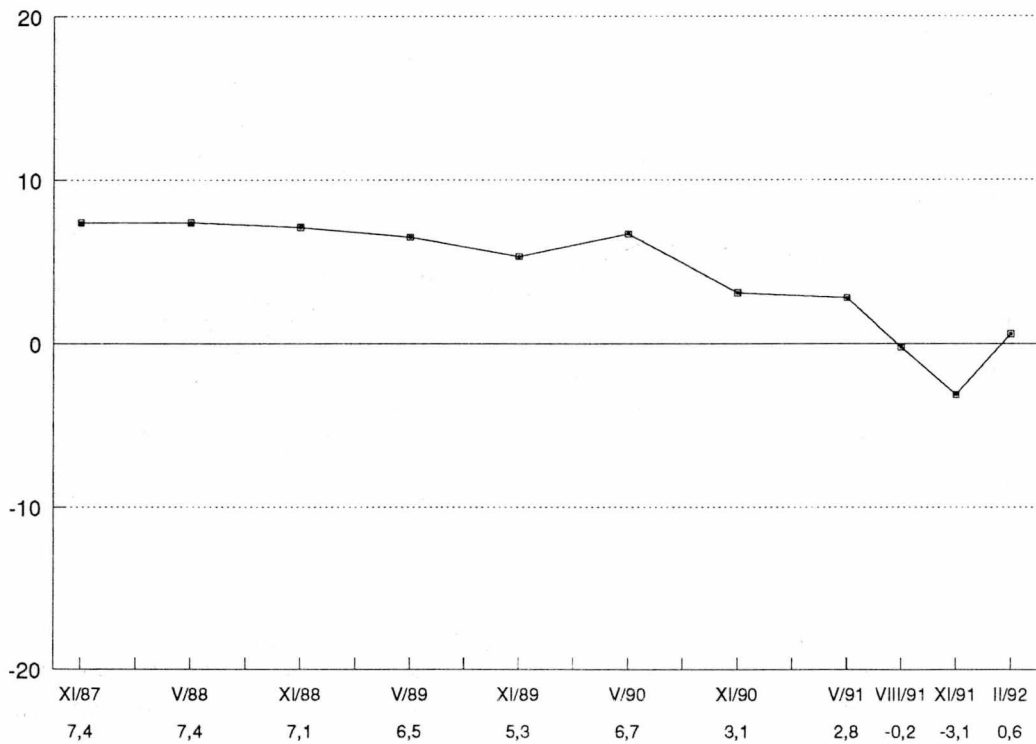
Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

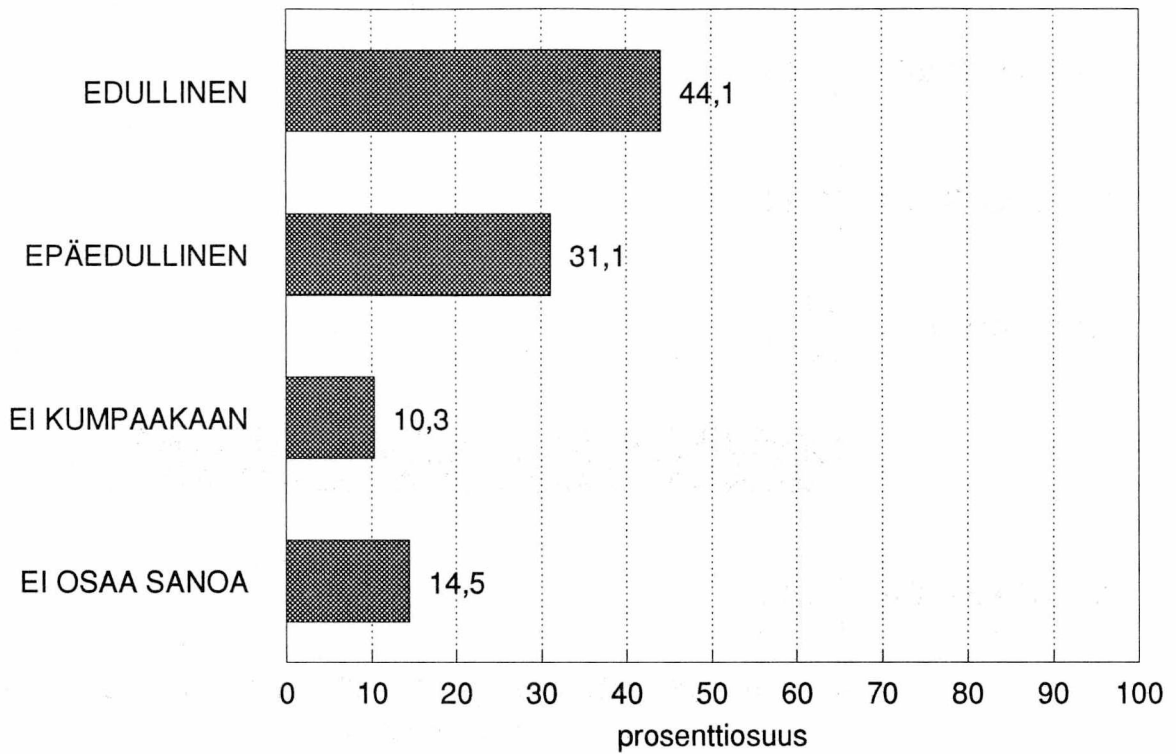
7. Oman talouden tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen

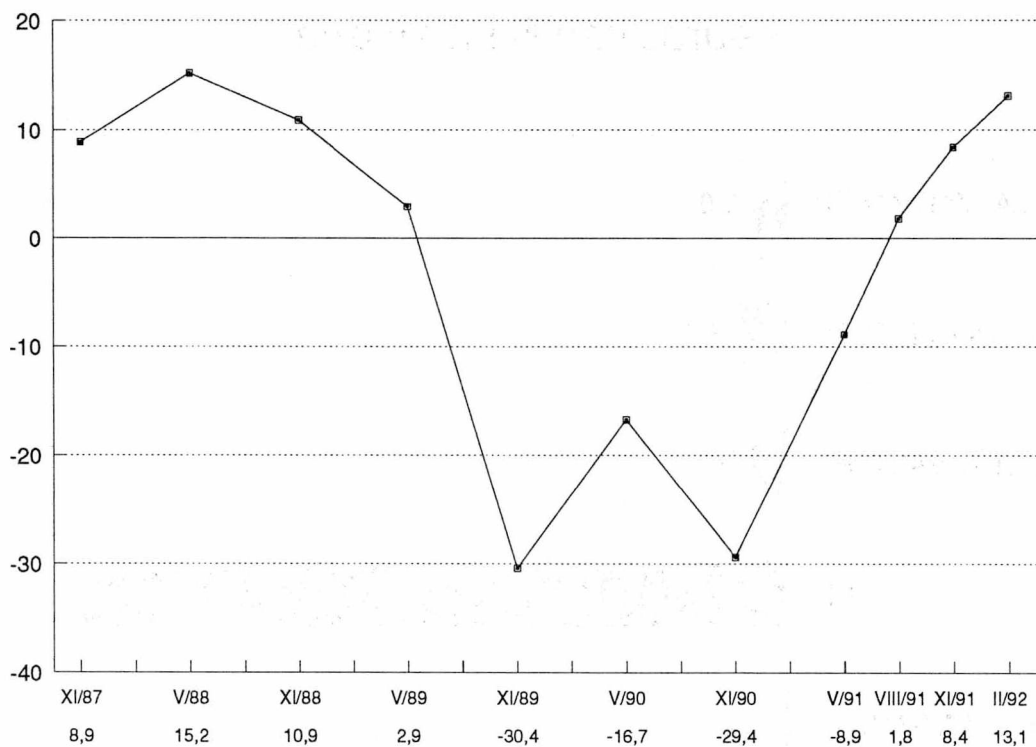
Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

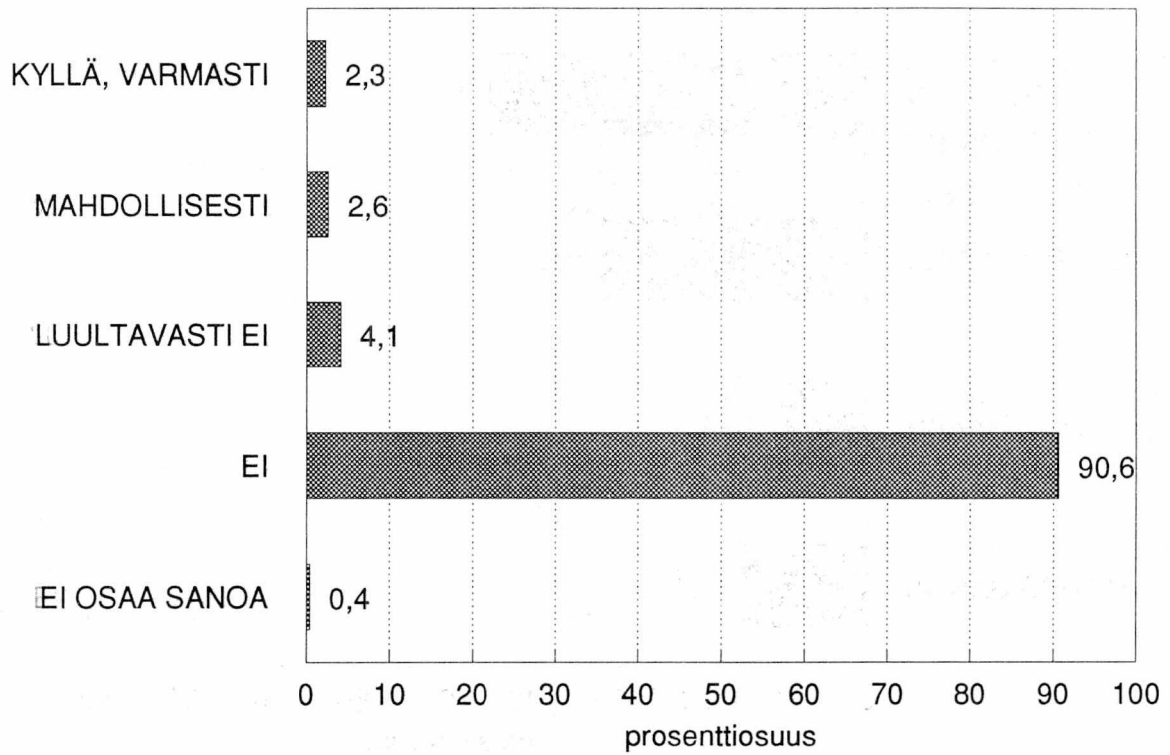
8. Ajankohdan edullisuus suurempiin hankintoihin

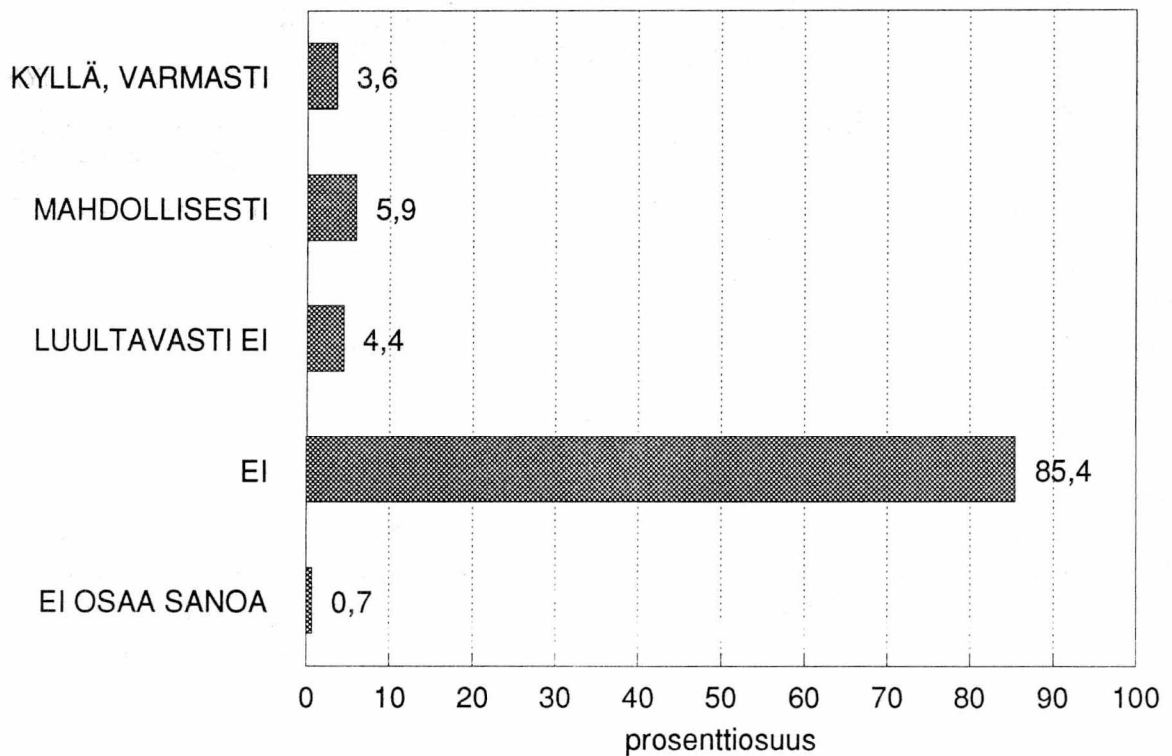
Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

9. Aikooko talous hankkia omistusasunnon seuraavan 12 kk aikana

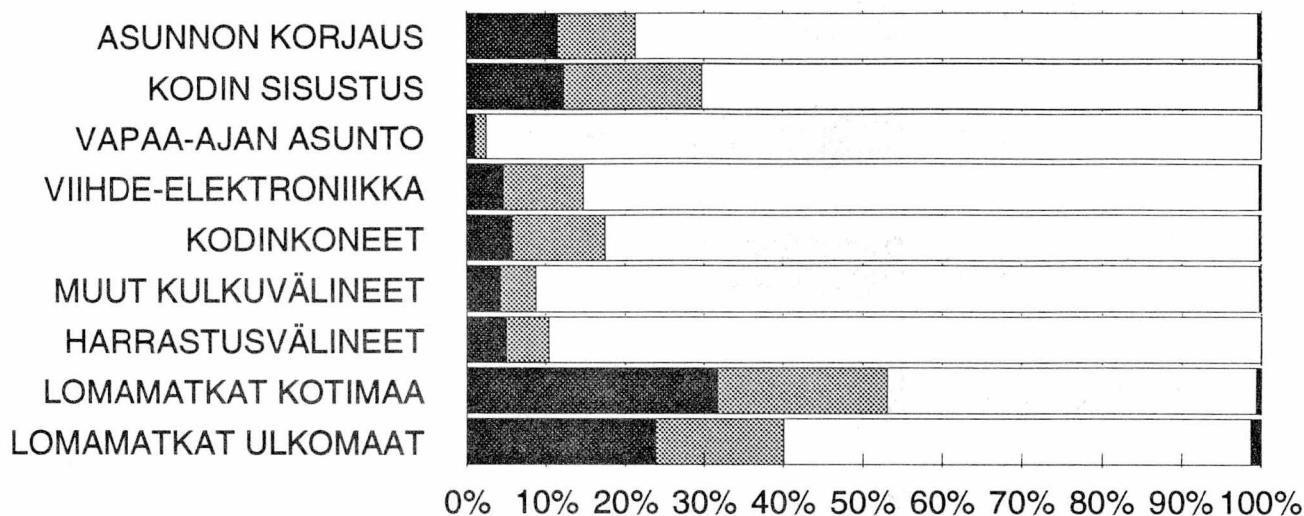

10. Aikooko talous hankkia henkilöauton seuraavan 6 kk aikana

11. Ostoaikomukset eräissä kulutusryhmissä seuraavan 6 kk aikana

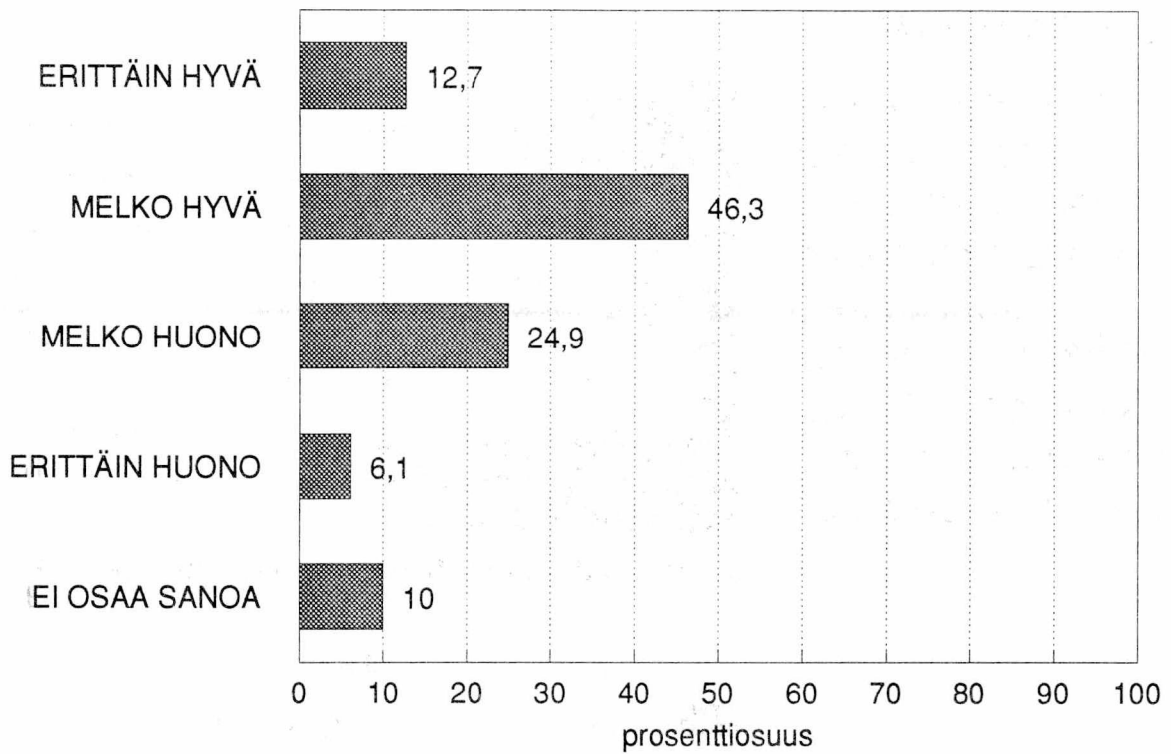
KULUTUSRYHMÄ:

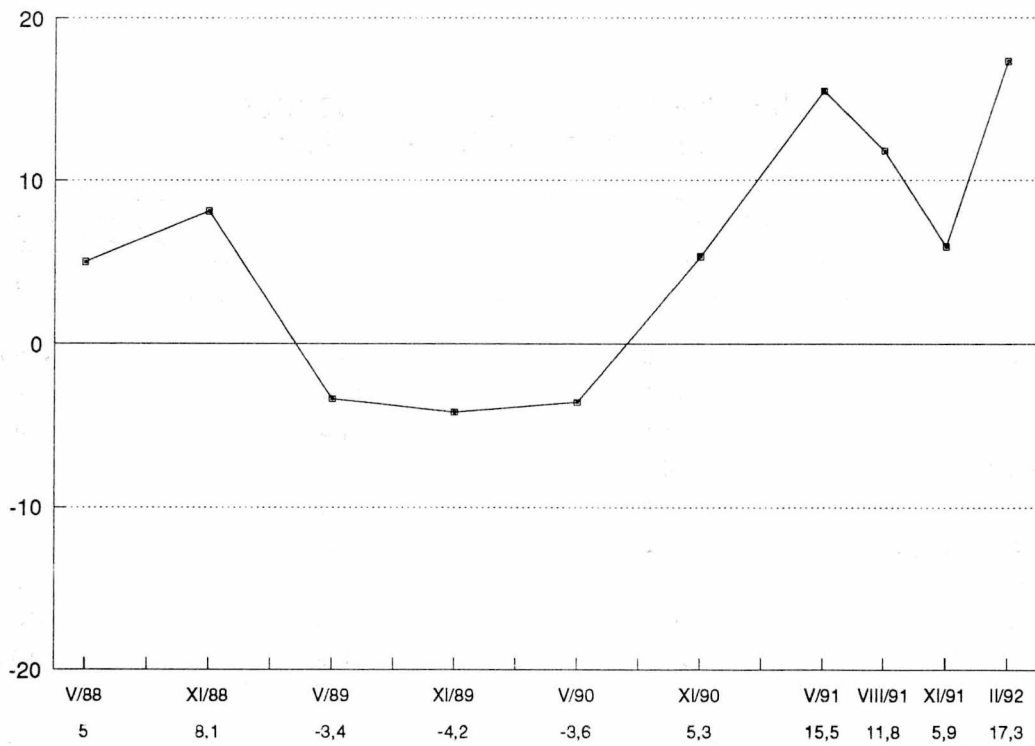
Kyllä- ja ehkä-vastausten %-osuudet ja muutos marraskuusta 1991

Kulutusryhmä	Prosenttiosuus		Summan muutos marraskuusta 1991 Prosenttia
	Kyllä	Ehkä	
Asunnon korjaus	11,5	9,8	+10,4
Kodin sisustus	12,3	17,4	-6,6
Vapaa-ajan asunto	1,1	1,4	+4,2
Viihde-elektronikka	4,7	10,1	-11,4
Kodinkoneet	5,8	11,8	-10,7
Muut kulkuvälineet (ei auto)	4,3	4,5	+18,9
Harrastusvälineet	5,0	5,4	-17,5
Lomamatkat kotimaa	31,7	21,4	+14,4
Lomamatkat ulkomaat	23,8	16,3	+10,2

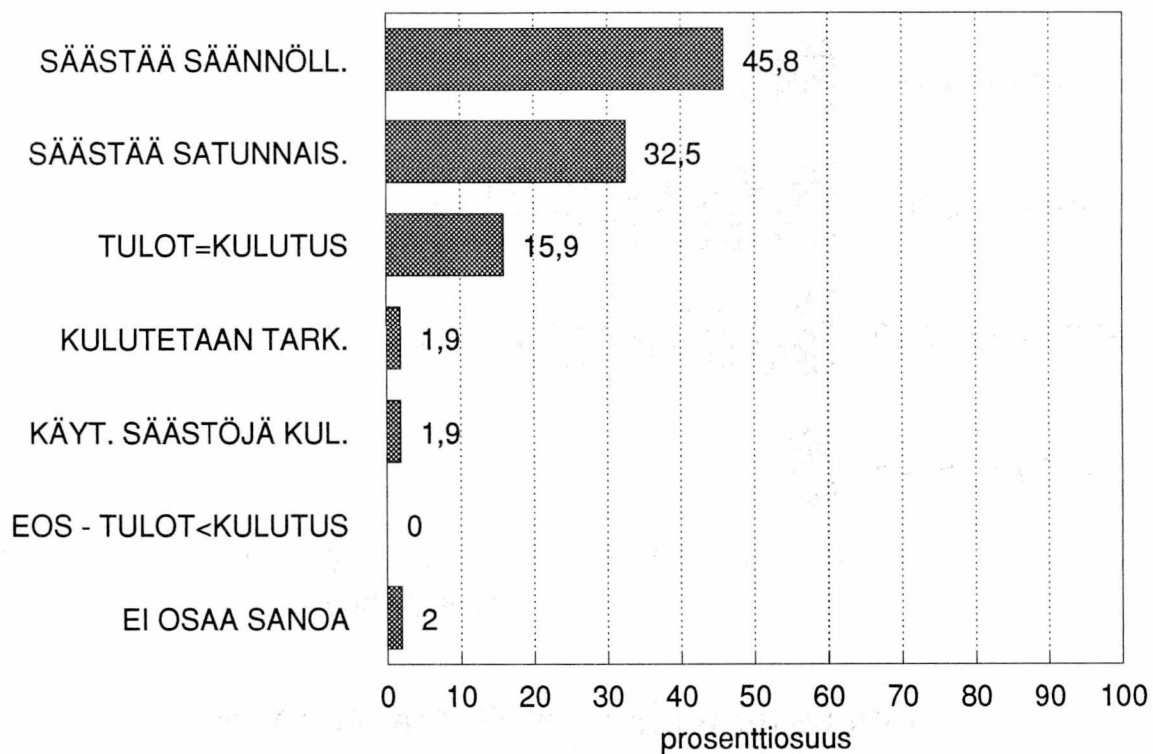
12. Millainen ajankohta on säästämisen kannalta

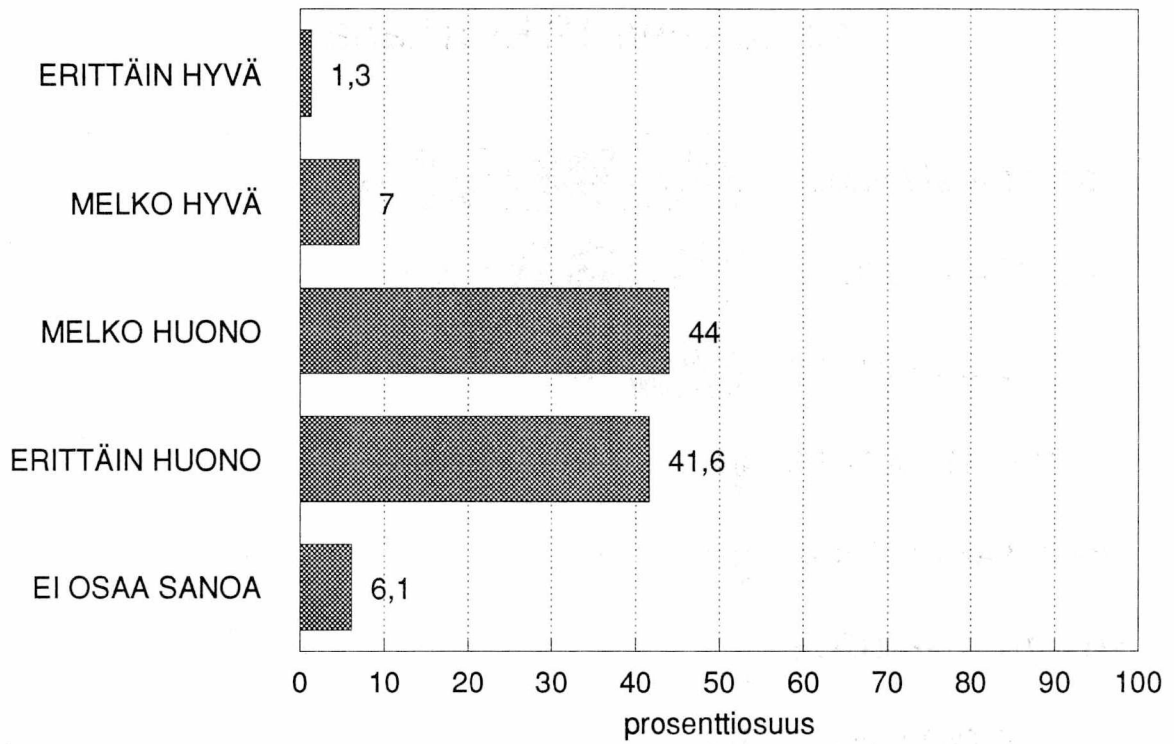
Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

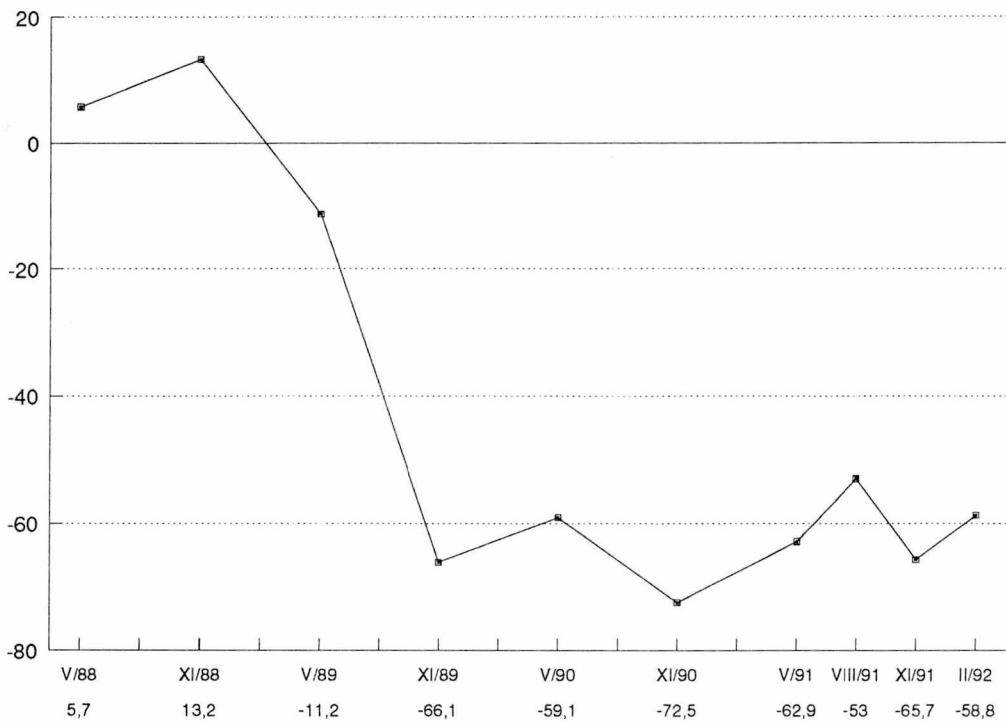
13. Aikooko talous säästää seuraavien 12 kk aikana

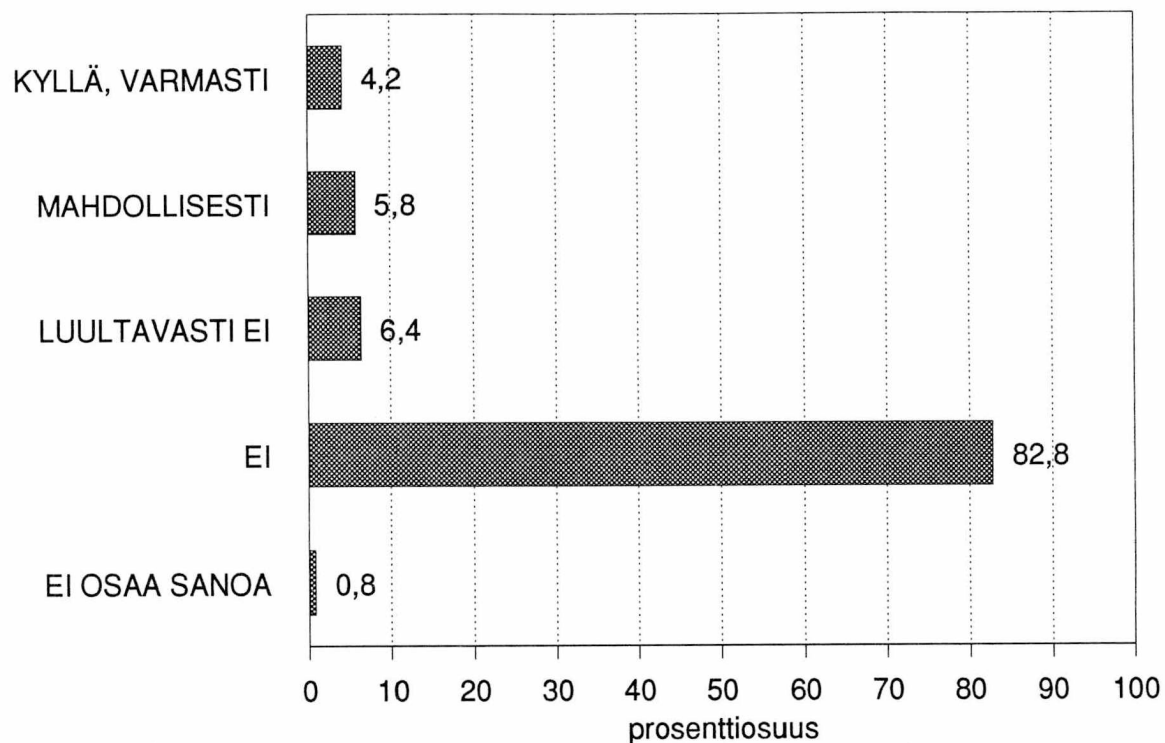
14. Millainen ajankohta on luotonoton kannalta

Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

15. Aikooko talous ottaa luottoa seuraavien 12 kk aikana

PL-PB 504
00101 Helsinki-Helsingfors

Virkalähetys
Tjänsteförsändelse

Kuluttajabarometri

Konsumentbarometern
1992 Helmikuu – Februari – February

SVT Suomen Virallinen Tilasto
Finlands Officiella Statistik
Official Statistics of Finland

Central Statistical
Office of Finland

Income and consumption
1992:5

Tiedustelut - Förfrågningar

Pellervo Marja-aho
(90) 17 341

Julkaisujen myynti:

Försäljning:

Hinta – Pris

Tilastokeskus
PL 504
00101 Helsinki
Puh. (90) 173 41

Statistikcentralen
PB 504
00101 Helsingfors
Tel. (90) 173 41

65 mk

ISSN 0784-8420
= Tulot ja kulutus
ISSN 0784-963X